

reportaasi

YKSI OIKEA VASTAUS

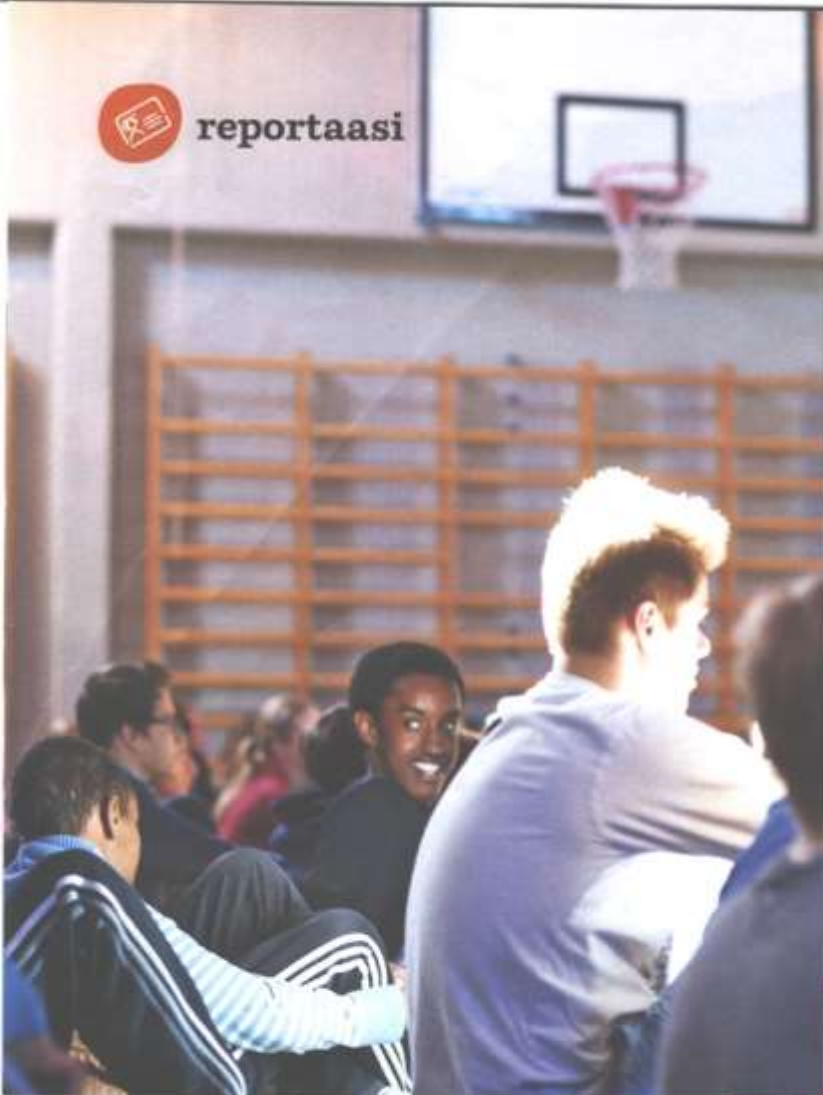
Yläkoululaiset puhuvat Walter-yhdistyksen työpajassa **syrynnästä ja rasismista**. He kertovat, miltä tuntuu, kun vieraat aikuiset haukkuvat ja potkivat.

Anna Ruohonen kuvat Milka Alanen

Vihdoin.
Efe Enwanaye (vas.)
kierää kouluja
puhumassa nuorten
kanssa syrjinnästä.
"Kun minä olin nuori,
tällaisista asioista ei
puhuttu", hän sanoo.

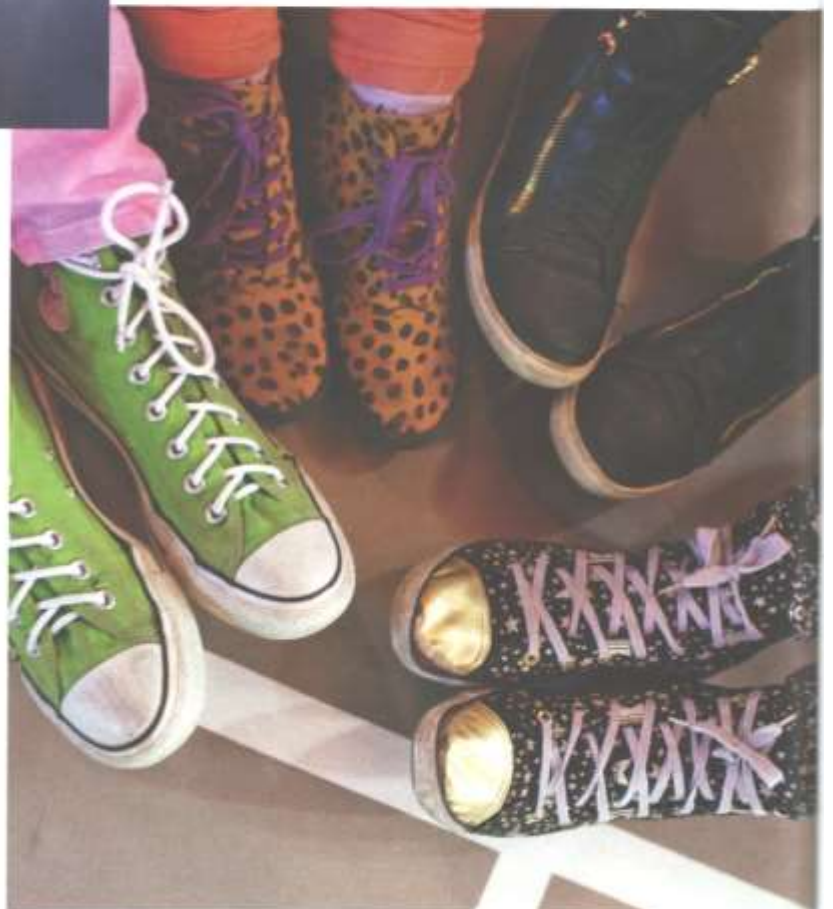
Kukkaisin.
Seitsemäsluok-
kalainen Ninni ja
reilut kaksisataa
muuta yläkoululaista
tapaavat tänään
Walterin.

AINAKIN NÄITÄ KIELIÄ KÄYTETÄÄN OPPILAIDEN

albania	mandinka
amhara	nepali
arabia	punjabi
balutsi	ranska
bengali	ruotsi
bosnia	somali
englanti	suomi
espanja	tamili
farsi	thai
islanti	tsetseeni
italia	turkki
kiina	ukraina
kikongo	urdu
kurdi (sorani)	venäjä
kurmandz	vietnam
lingala	viro

P

Iso joukko.

Itäkeskuksen koulussa rinnakkaisluokkia on kolme, yhdeksänsiä luokkia neljä. Kahdeksasluokkalaisten joukon keskellä Hanad.

Miten on?

Jos asuu Suomessa ja puhuu suomea, eikö kuulu suomalaisiin ihmisiin? Julian, Jonnan ja Akun ryhmä miettii – ja ottaa kuvan.

Vaikka farsia.

Koulu on kansainvälisempi kuin useimmat suomalaiset koulut. Lista ruokalan lasiseinässä kertoo, että oppilaiden kodeissa puhutaan kolmeakymmentäkielisiä kieliä.

Välttämätön.

Salissa on kuusikymmentä nuorta ja kuudekymmenen tennarit.

PIM POM DING DONG.

Neljän sävelen pimputus kutsuu neljäsataa koululaista sisälle. Puheensorina kasvaa ja lähestyy, sitten liikuntasaliin remahtaa joukko kasiluokkalaisia.

Nuoret pakkautuvat istumaan salin perälle.

Lavan edessä seisoo viisi aikuista ja valkokangas, jossa lukee: Walter ry, Kulttuurien välisen vuorovaikutuksen päivä.

– Tulkaa eteenpäin, isokokoinen, jenkkifutaajan näköinen mies sanoo.

Koululaiset hilautuvat lattialla eteenpäin, istuen ja maaten, nousematta.

– Tulkaa, me ollaan kaikki yhtä perhettä.

Sitä Itäkeskuksen koulun yläluokkien oppilaat tänään opettelevat.

Jenkkifutaajan näköinen mies on nimeltään **Efe Ewwaraye**, amerikkalaisen jalkapallon ammattilainen ja yksi Walterin puhujista, jotka kiertävät Suomen yläkouluja. Walterin työpaikoissa nuoret puhuvat suomalaisuudesta sekä syrjinnästä, kiusaamisesta ja rasismista.

Walterin puhujat tietävät, miltä ne kaikki tuntuvat.

HUOMENTA, Walterin projektijohtaja Jan Wieland sanoo.

– Meillä on kaksi sääntöä ja yksi pyyntö. Sopiiko?

Mmm.

– Yksi: kännykät pois. Kaksi: kun joku teistä tai meistä puhuu, muut kunnioittavat häntä ja kuuntelevat.

Mmm-mm.

– Ja vielä pyyntö. Sanokaa, mitä ajattelette. Oikeita tai väriä vastauksia ei ole.

Oranssit verhot jumppasalın katonrajassa sulkevat ulos häikäisevän kirkkaan aamun. Nuoret hyöriävät, makaavat sylikkäin, laulavat ja pläräävät puhelimiinsa. Walterin puhujien on saatava

heidän huomionsa. Siksi he esittäytyvät. Efe, Jan ja **Michaela Moua** ovat tehneet ammattuurheilijan uran useissa maissa ja pelanneet maajoukkueissa. **Aleksi Halen** on rata-autoilija. **Yasmine Yamajako** on Helsingin kaupunginteatterin High School Musicalin tähti ja *featannut Cheekin* kappaleessa.

Jokaisella heistä on kahden kulttuurin perhe, jossa toinen vanhemmista on alun perin suomalainen. He ovat itsevarmoja, rentoja ja menestyneitä ja aloittaneet uransa vain pari vuotta vanhempina kuin salissa istuvat oppilaat.

Tytöt salissa katsovat Yasminea, sitten toisiaan.

– Se on se!

TYÖPAJA ALKAA. Efe kertoo, mitä ovat syrjintä ja rasismi. Ne voivat kohdistua kehen vain jossain elämän vaiheessa.

Sitten hän pyytää oppilaita arvaamaan, mikä on suurin ulkomaalaisten ryhmä Suomessa. Oikean vastauksen kohdalla ei viittaa kukaan.

– Whaat, emmekö me? tyttöjoukko nauraa.

Heidän vanhempansa ovat tulleet Suomeen Somaliasta.

Alkaa ensimmäinen ryhmätehtävä: valitkaa kolme asiaa, jotka mielestänne määrittelevät suomalaisen henkilön.

Neljä tyttöä makaa lattialla ja nojaa kyynäpäihinsä. Pitkät hiukset valuvat jumppasalın

”Sanokaa, mitä ajattelette. Oikeita tai väriä vastauksia ei ole.”

lattialle. He vastaavat: suomalaisen määrittelevät kansalaisuus, kansallisuus ja kielitaito.

Mutta jos puhuu suomea ja asuu Suomessa, eikö kuulu porukkaan?

– Entä jos joku tuntee, että Suomi on kotimaa, mutta muut eivät ajattele niin? **Mandir** kysyy neljän pojan ryhmässä.

On mietittävä vielä.

Reput lojuvat lattialla kekoina. Ruokalasta leyhähtää karrikastikkeen tuoksu.

JOKAISEN TEHTÄVÄN jälkeen joku ryhmä kertoo vastauksensa muille. Miksi ihmisestä tulee rasisti?

Mandir lukee ryhmänsä vastaukset.

– Rasistiksi tulee, jos saa sellaisen mallin. Tai jos ihmisellä on huonoja kokemuksia ulkomaalaisista.

Vakavuus ja hölötyys vuorottelevat pojissa aaltoina. Asiaa, naurunremahdus, asiaa.

Se on se.
Laulaja Yasmine Yamajako saa tytöt kuuntelemaan – ja pyytämään yhteiskuvaa.

Mikrofoni saa tyttöjen ajatukset sekoamaan. Niinku. Tai silleen. Sellasti. Omien ajatusten kertominen on vaikeaa – mutta tärkeää. Walter halua näyttää, miten tärkeää on perustella mielipiteensä ja pitää niistä kiinni, vaikka joku on eri mieltä tai hihittää.

Entä mitä rasismille voi tehdä?
– No lopettaa, sanoo **Leonir**.
– Eikä alistua, joku huutaa.

MUTTA JOSKUS on alistuttava, kuvaillee yksi tytöistä.

– Kiusaaminen alkaa läpistä, mutta voi päättyä pahasti. Etenkin, jos pistää vastaan.

Läppää. Sitä kiusaaminen on: ohimennen heitettyjä piikkejä ja tölväisyjä.

– Läppä on tekosyy loukata, se on kiusaamista. Kun mua on nekruteltu, ei auta, että sanoo sen olevan vitsi, Walterin Michaela sanoo.

– Kun olin lapsi, en sanonut, miltä läppä tuntui. Esitin, ettei minua haittaa. Kannattaa miettiä, miten muille puhuu. He muistavat sen aikuisenakin, Efe sanoo.

Kun isokokoinen urheilija kertoo olleensa heikoilla, nuoret kuuntelevat. *Se uskaltaa sanoa.*

Salissa tulee hiljaista. Se kestää kauan, sekoittuu sitten ruokalasta kuuluvaan hälinään.

KOULULAISET KERTOAVAT kokemuksiaan. Vieras mies potkaisi kadulla. Humalaiset aikuiset huutavat neekeriä. Kadulla haukutaan pakolaiseksi. Aikuiset

huutelevat mustalaista. Joskus he huutavat: mene takaisin sinne mistä olet tullutkin!

– Takaisin minne? tyttö kysyy.

Kun on syntynyt Suomessa ja asunut vain täällä. Keskustelu jatkuu:

– Ensimmäiset tänne tulijat eivät osanneet sanoa huutelijoille vastaan. Me osaamme.

Kaikki nuoret eivät tunne olevansa suomalaisia, vaikka ovat asuneet vain täällä.

– En tykkää, jos joku sanoo suomalaiseksi.

Rasismia nuoret kohtaavat etenkin koulun ulkopuolella – ja aikuisilta. Kaksisataa koulua kiertäneet Walterin työntekijät ovat kuulleet nuorten kertovan rajusta kiusaamisesta, väkivallasta, itsemurhayrityksistä, viiltelystä, mielenterveysongelmista ja raiskauksista.

Ja he ovat tavanneet paljon nuoria, joilla on kova tarve puhua aikuisen kanssa.

VIIMEISENÄ TEHTÄVÄNÄ valkokankaalle aukeaa lista nimiä. Tehtävä on valita, kuka on eniten ja vähiten suomalainen: **Leo Komarov**, **Amin Asikainen** vai kenties Walterin Efe tai Jan.

Kukaan ei osaa valita. Jan ehdottaa, että oikeastaan eniten suomalainen on hän itse. Koska hän näyttää eniten siltä.

Nuoret kohauttavat. *Mistä? Ei se siitä ole kiinni!* Jan ja Efe aloittavat harjoittelun sanailun:

– Oletko syntynyt Suomessa? Käynyt Suomessa koulun ja armeijan? Peiannut Suomen maajoukkueessa, onko äidinkielenä suomi?

– Ei, ei, ei, Jan vastaa ja puistelee päätään.

Nuoret nauravat. He arvaavat jo, mikä oikea vastaus on. Sillä yksi oikea vastaus Walterilla on.

Siis kuka on eniten suomalainen? Älä sitä mieti. Jokainen määrittelee itse itsensä.

Sinä olet sinä, ja pian kaikkea, mitä haluat isona olla. Miksi määritellä. Mene ja elä.

60 KOULUA VUODESSA

► Lasten ja nuorten kulttuurien välistä vuorovaikutusta edistävän Walterin Kytke-projekti pitää työpajoja kouluissa, vanhempainilloissa ja kerhoissa.

► Vuodessa puhujat kiertävät 60 koulua, ja yhteensä niitä on pidetty 200 koulussa.

► Kytke alkoi vuonna 2010 ja saa rahoituksensa opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

► Puhujina on reilut kaksikymmentä urheilijaa ja esiintyjää taitelijaa.

► Kytkeellä on lapsille ja nuorille myös tukipuhelin, lue lisää: walter.fi/kytke.